

Vabariigi Valitsuse korralduse „Põhjamaade-Balti vesinikukoridori ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ eelnõu seletuskiri

1. SISSEJUHATUS

1.1. Sisukokkuvõte

Elering AS (edaspidi *Elering*) esitas 02.12.2025 kirjaga nr 13-3/4063-1¹ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi *MKM*) taotluse riigi eriplaneeringu (edaspidi *REP*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) algatamiseks. REP-i koostamise eesmärk on planeerida Eesti maismaad läbiv Põhjamaade-Balti vesinikukoridor (Nordic–Baltic Hydrogen Corridor, NBHC) ja selle toimimiseks vajalik taristu (edaspidi *vesinikutaristu*).

Planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 28 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei algatata REP-i ja KSH-d eelkõige juhul, kui on ilmne, et algatatava planeeringu elluviimine tulevikus ei ole võimalik. MKM edastas 17.12.2025 kirjaga nr 13-3/4063-4² taotluse REP-i algatamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi *TTJA*) ning palus TTJA pädevusvaldkonnast tulenevalt esitada arvamus REP-i taotluse nõuetekohasusele. Tagasisidest, mille TTJA edastas 13.01.2026 kirjaga nr 16-6/25-17646-002³, tulenevalt puuduvad asjaolud, mis välistaks taotluses kavandatud planeeringualale vesinikutaristu rajamise.

MKM teavitas 10.12.2025 vastavalt PlanS § 28 lõikele 4 võimalusest esitada samasisuline REP-i taotlus 30 päeva jooksul teate avaldamisest arvates. Tähtjaks samasisulisi taotlusi ei esitatud.

PlanS § 28 lõike 2 punkti 3 kohaselt ei algatata REP-i ja KSH-d samuti juhul, kui planeeringu koostamise korraldaja eelarves puuduvad vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks ja planeeringu koostamisest huvitatud isik selliseid kulusid ei kanna. PlanS § 4 lõike 2¹ kohaselt võib planeeringu koostamise korraldaja ehitusprojekti koostamise aluseks oleva planeeringu tellimise ja PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud mõjude hindamise kulude kandmiseks sõlmida lepingu planeeringu koostamisest huvitatud isikuga.

Kuna MKM eelarves puuduvad vahendid REP-i koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks, sõlmiti 09.02.2026 MKM ning Eleringi vahel leping nr 5-4/23-1⁴. Lepingu kohaselt kannab Elering kõik REP-i koostamiseks vajalikud kulud, sh PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 sätestatud mõjude hindamise ja uuringutega seotud kulud.

¹ [Kiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi avalikus dokumendiregistris numbriga 13-3/4063-1](#)

² [Kiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi avalikus dokumendiregistris numbriga 13-3/4063-4](#)

³ [Kiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi avalikus dokumendiregistris numbriga 16-6/25-17646-002](#)

⁴ [Lisada viide, kui leping on dokumendiregistris](#)

Vabariigi Valitsuse korraldusega algatatakse MKM-i ettepanekul Eleringi taotluse alusel vesinikutaristu REP ning KSH. REP-i koostamist korraldab MKM.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid MKM maa- ja ruumipoliitika osakonna riigi planeeringute nõunik Monika Korolkov (tel 5884 7055, e-post monika.korolkov@mkm.ee) ja riigi planeeringute valdkonnajuht Kadi-Kaisa Tarkiainen (tel 5850 5436, e-post kadi-kaisa.tarkiainen@mkm.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis MKM õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee).

2. KORRALDUSE EESMÄRK

Korralduse eesmärk on alutada REP ja KSH vesinikutaristu kavandamiseks. Elering koos partneritega kavandab rahvusvahelist taristuprojekti Nordic–Baltic Hydrogen Corridor (NBHC), mille kaudu luuakse vesiniku ülekandevõrk Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksamaa vahel. Vesinikutaristu aitab tagada erinevate riikide süsteemide vahelise ühenduse ja energiajulgeoleku luues tehnilised ning majanduslikud eeldused Eesti siseriikliku vesinikutaristu arendamiseks. REP-i alusel rajatav vesinikutaristu on strateegiline võimalus Eestile osaleda Euroopa tuleviku energiasüsteemis, tugevdades energiajulgeolekut ja majanduslikku positsiooni. Põhjamaade–Balti ühise vesinikutaristu rajamine toetab kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamist ning loob pinnase uute puhaste tööstusharude tekkeks, edendades seeläbi Eesti majandusarengut.

Vesinikutaristu rajamine panustab riiklikesse kliimaeesmärkidesse, mis näevad ette kliimanetraalsuse saavutamist ehk kasvuhoonegaaside heite ja sidumise tasakaalustamist ning vastab riigi pikaajalisele arengustrateegiale „Eesti 2035“⁵ ja "Kliimapoliitika põhialustes aastani 2050"⁶.

REP-iga koostatakse terviklik ruumilahendus kavandatava vesinikutaristu tarbeks. Näiteks planeeritakse majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“⁷ kohaselt eeldatavalt järgnevad ehitised: (kood 22110) küttegaasi ülekandetorustik, ülerõhuga üle 16 bar, (kood 22119) küttegaasi muud ehitised, (kood 22114) küttegaasi jaotus- ja mõõtejaamad, (kood 22118) küttegaasi kompressorjaam. Tegemist on esialgse nimekirjaga. Planeeringuga seotud rajatiste loetelu täpsustub REP-i asukoha eelvaliku etapis. Samuti määratakse maakasutus- ja ehitustingimused ning lahendatakse muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded.

3. EELNÕU SISU

⁵ Eesti riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“

⁶ Kliimapoliitika põhialused aastani 2050

⁷ Riigi Teataja - Ehitise kasutamise otstarvete loetelu

Eelnõu punkti 1 kohaselt algatab Vabariigi Valitsus PlanS § 28 lõike 1 alusel vesinikutaristu REP-i ja KSH. Planeerimismenetluses võetakse eesmärgiks PlanS § 27¹ kohaldamine, st asukoha eelvaliku alusel REP-i kehtestamine. Juhul, kui planeerimismenetluses ei ole võimalik detailse lahenduse koostamisest loobuda, koostatakse sobivasse asukohta detailne planeeringulahendus ehitusõiguse määramiseks. PlanS § 27 lõike 6 järgi on REP-i koostamisel kohustuslik KSH.

Planeeritav vesinikutaristu on REP-i objekt

PlanS § 27 lõike 1 kohaselt on REP-i eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. REP koostatakse eelkõige maakonnaüleste huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku, energeetika, gaasi, transpordi, jäätmemajanduse ning maavarade kaevandamise valdkonnas või eespool nimetatud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis.

PlanS § 27 lõike 2 kohaselt tuleb REP koostada riigi territooriumi või selle toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks, kui ehitis vastab PlanS § 27 lõikes 1 nimetatud tingimustele.

Vesinikutaristu rajamine on REP-i objekt PlanS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt, sest planeeringu eesmärk on rajada olulise ruumilise mõjuga ehitise, millega väljendatakse maakonnaüleste huve energeetika valdkonnas ning mille asukoha valiku ja toimimise vastu on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi. Põhjendused on toodud alljärgnevalt.

Planeeritav vesinikutaristu on olulise ruumilise mõjuga ehitise

PlanS § 6 punkti 13 kohaselt on oluline ruumiline mõju selline mõju, millest tingitult muutuvad eelkõige transpordivõrk, saasteainete hulk, külastajate hulk, visuaalne mõju, lõhn, müra, tooraine või tööjõu vajadus ehitise planeeritavas asukohas senisega võrreldes oluliselt ning mille mõju ulatub suurele territooriumile. Vesinikutaristu rajamisega kaasneb oluline ruumiline mõju, mis väljendub ennekõike suures maa-ala vajaduses ja ohutuspääringutes, sh kaitsevööndites, kus kinnisasja kasutamist piiratakse vesinikutaristu ohutuse tagamiseks. Mõju ulatub suurele territooriumile, kuna trass läbib mitut maakonda.

Maakonnaüleste huvide

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja⁸ lk 80–81 kohaselt on REP-i esemeks ehitised, mille mõju ei piirne vaid ühe kohaliku omavalitsusega, vaid ulatub mitmele maakonnale. *Riigi eriplaneeringuga planeeritavate ehitiste hulka kuuluvad ehitised, mille ehitamisest sõltub märkimisväärselt kogu riigi või selle suure osa sotsiaalmajanduslik areng. Maakonnaüleste huvide all ei ole silmas peetud seda, et kavandatav ehitise peab ilmtingimata asuma mitme maakonna territooriumil, vaid tegemist on ehitise, mille rajamine ei toimu ühe maakonna hvides ja seega peaks selliste ehitiste kavandamisel väljendama riik oma selget soovi ja tahet konkreetse ehitise rajamiseks.* Vesinikutaristu mõju ei piirne vaid ühe kohaliku omavalitsuse

⁸ [Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu](#)

ega maakonnaga (vt täpsemalt eelnõu punkt 3 selgitusi). Tegemist on ehitistega, mille rajamisest sõltub märkimisväärselt kogu riigi või selle suure osa energiajulgeolek ja sotsiaalmajanduslik areng.

Planeeritava vesinikutaristu asukoha valiku ja toimimise vastu on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja⁹ lk 41 kohaselt saab riiklike huvide all eelkõige mõista kogu riiki hõlmavaid üldisi huve. Riiklik huvi võib olla näiteks seotud riigikaitse või julgeolekuga, energia tootmise või üleriigilise transpordiga. Riikliku huvi alla kuulub näiteks ka looduskaitse ning muinsuskaitse, sest tegu on kohalikust tasandist kõrgemate üldiste väärtustega, mida peab kogu riigi territooriumil võrdselt kaitsma.

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja¹⁰ lk 80 kohaselt peab REP-i koostamise eelduseks olev suur riiklik huvi väljenduma eelkõige riigi strateegilistest dokumentidest ehk arengukavadest, strateegiatest, samuti Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist jt dokumentidest, kus riik on väljendanud oma huve. Eelnevalt viidatud seletuskirja lk 41 on märgitud, et riiklik huvi on ka mõju või seosed teiste riikidega, seega võib planeeritav riiklikku huvi kandev ehitis olla ühtlasi ka rahvusvahelise huvi objektiks.

Arvestades, et kavandatava vesinikutorustiku opereerimisrõhk jääb eeldatavalt vahemikku kuni 120 baari, on torustiku läbilaskevõimet võimalik suurendada koos turu kasvuga, võimaldades transportida aastal 2040 ~90 TWh vesiniku aastas ja 2050 ~130 TWh/a.

Riigi elektri- ja gaasi süsteemihaldur Elering arendab vastavalt omaniku ootustele¹¹ naaberriikidega välisühendusi ja teeb ettevalmistusi vesiniku ülekandevõrgu loomiseks ning vesiniku süsteemihalduri funktsioonide täitmiseks.

Riik on enda huvi varustuskindluse suurendamise ja süsinikuneutraalse energia tootmise osas väljendanud strateegilistes dokumentides, mis käsitlevad kliima- ja energiapoliitikat. Varustuskindluse suurendamine ja süsinikuneutraalse energia tootmise kavandamine on tõhusaks viisiks Eesti, Euroopa Liidu ning ÜRO energia- ja kliimapoliitika 2050 eesmärkide täitmisesse olulisel määral panustada.

Riik on väljendanud mitmetes strateegilistes dokumentides, et Eesti riik on võtnud suuna kliimaneeutraalsuse saavutamisele, millele 2035+ vaates aitab kaasa ka kavandatav vesinikutaristu kavandamine.

Strateegia „Eesti 2035“¹² seab eesmärgiks ülemineku kliimaneeutraalsele energia tootmisele ja tarbimisele. Sama eesmärk on kirjas ka „Kliimapoliitika põhialustes aastani 2050“¹³.

⁹ [Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu](#)

¹⁰ [Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu](#)

¹¹ [Omaniku ootused Elering AS-le 2025](#)

¹² [Strateegia "Eesti 2035" | Eesti Vabariigi Valitsus](#)

¹³ [Kliimapoliitika põhialused aastani 2050](#)

Strateegia „Eesti 2035“ seab eesmärgiks ülemineku kliimaneutraalsele energiatootmisele, tagades energiajulgeoleku (sh taastuvenergia osatähtsus energia summaarses lõpptarbimises >65% aastaks 2035). Tuleb olla avatud ja toetada uusi tehnoloogiaid, nagu vesiniku kasutamine. Strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava¹⁴ kohaselt kavandatakse kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele üleminekut toetava ilmastikukindla taristu rajamist ning kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele ülemineku jaoks vajalike eelduste loomist nii maismaal kui ka merel (nt radarid, võrguühendused, tankimistaristu, laadimistaristu sadamates, tark soojus- ja elektrivõrk, lühi- ja pikaajaline salvestus). Eesti energiamajanduse arengukava (ENMAK 2035)¹⁵ seab Eesti energiamajanduses eesmärgiks tagada energiajulgeolek, kasvatada riigi konkurentsivõimet ning aidata kaasa puhta energiaga majandusele üleminekule.

Riigikontrolli 2023. aastaaruande¹⁶ kohaselt on seoses järjest suureneva taastuvenergia osakaaluga riigi energiasüsteemis ja järjest vananevatele põlevkivikateldele tekkimas oht riigi elektrienergia varustuskindlusele tulevikus.

Rahvusvaheline huvi väljendub ka läbi Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika, kus on seatud eesmärk saavutada aastaks 2050 kliimaneutraalsus, ning läbi Pariisi kokkuleppe, millega liitunud ÜRO liikmesriigid on võtnud eesmärgiks hoida ülemaailmne temperatuuri tõus alla 2 °C, soovitatavalt alla 1,5 °C.

Kavandatava vesinikutaristu planeerimise vastu esineb suur avalik, riiklik ja rahvusvaheline huvi. Arvestades ehitise iseloomu, vajadust nii maa-ala kui ka maakasutusõiguste järele, on riiklik huvi taristu paiknemise asukoha vastu suur. Kavandatav vesinikutaristu on üheks eelduseks riigi kliimaeesmärkide saavutamisele, tagades samas Eesti majanduse konkurentsivõime ning tugevdades energiajulgeolekut.

Eelnõu punkti 2 järgi on REP-i ja KSH eesmärk vesinikutaristu kavandamine. Vesinikutaristu baasvõrgu rajamine annab võimaluse likviidse vesinikuturu tekkeks Eestis ning võimaldab siseriiklikku võrku opereerida ja balansseerida soodsamalt. Baasvõrgu külge on võimalik ühendada haruühendusi vesiniku tootmis- või tarbimispotentsiaaliga piirkondadesse – piirkondadesse, kus on potentsiaal vesinikku kasutava energiamahuka tööstuse arendamiseks või suurtes mahtudes vesiniku tootmiseks.

Planeeringuga kavandatakse vesinikutaristu, sh vesiniku ülekandetorustik, kraanisõlmed (8–20 km tagant) jaotus- ja mõõtejaamad (kuni 2) ning kompressorjaamad (kuni 2). Torujuhe on vesiniku transportimiseks kõige kulutõhusam viis, kui soovitakse transportida vesinikku suuremates mahtudes, näiteks energiamahukatele tööstustele.

REP-i asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta. Vesinikutaristule otsitakse parimat asukohta kogu planeeringuala ulatuses. Kuna Eestis puuduvad hetkel arvestatavad vesiniku tootmis- ja tarbimismahud ning seega ka taristu, on riigi eriplaneeringu ülesanne kavandada Eesti vesiniku põhivõrk ja määrata taristule sobiv asukoht. Planeerimisel tuleb kaaluda vesinikutaristu rajamise alternatiivina olemasolevate Eleringi elektri ja gaasi

¹⁴ [Materjalid strateegia "Eesti 2035" kohta](#)

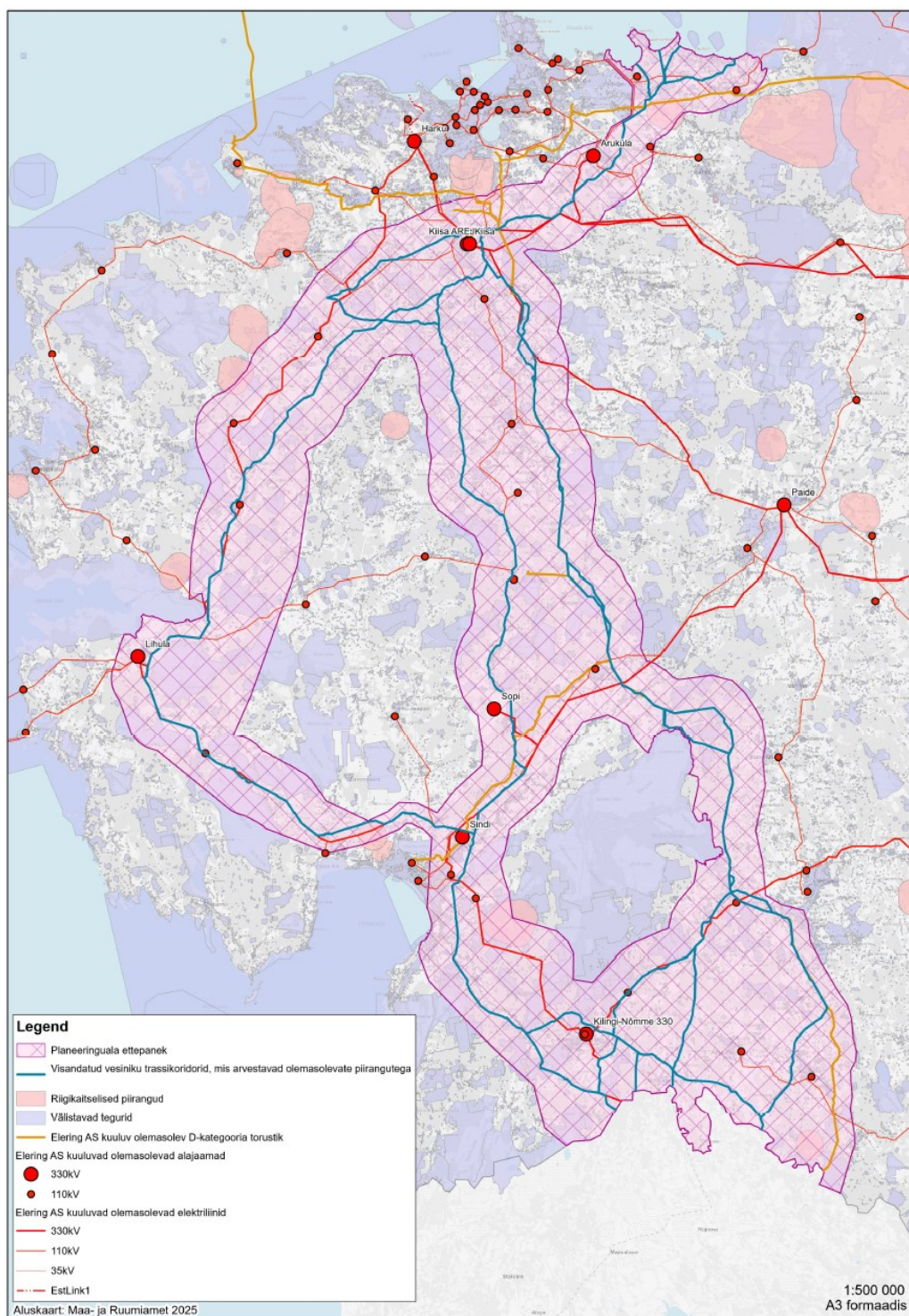
¹⁵ [Energiamaajanduse arengukava \(ENMAK 2035\)](#)

¹⁶ [Riigikontrolli 2023. aastaaruanne](#)

ülekandevõrkude trassikoridoride kasutamist, et vähendada uute kaitsevöönditega koormatava ala ulatust ning tagada ruumilise ressursi säästlik kasutus.

Elering viis planeeringuala kindlaks määramiseks läbi tervet Eestit käsitleva ruumianalüüsi eesmärgiga leida meretoru maabumiseks, trassikoridorideks ning Eesti–Läti piiriületuseks sobivaimad asukohad. Analüüsist kõrvaldati alad, kus vesinikutaristu kavandamine ei ole võimalik või otstarbekas. Aluseks võeti looduskaitsest, kultuuripärandist, riigikaitsest, ohtlikest ettevõtetest ja hoonete ning õuealade paiknemisest tulenevad piirangud. Potentsiaalsed trassikoridorid joondati esmalt olemasolevate 330 kV ja 110 kV elektriliinide kaitsevööndite või Tallinn–Vireši D-kategooria gaasitrassi kõrvale, et kasutada olemasolevat infrastruktuuri ja vähendada uute kaitsevööndite mõju. Analüüsi tulemusel selgus, et kõige sobivam meretoru maabumiskoht paikneb Põhja-Eestis Jõesuu ja Salmistu lahe piirkonnas. Eesti–Läti piiriületuskohtade sobivaim asukoht jääb Jäärja (EE–LV III elektriliini ümbrus) ja Tüdre järve (Tallinn–Vireši gaasitrassi ümbrus) piirkonda. Trassikoridoride asukoha alternatiivina kaaluda olemasoleva Tallinn–Vireši gaasitoru ning Harku–Lihula–Sindi 330 kV elektriliini koridoride kasutamist.

Arvestades läbiviidud analüüsi tulemusi ja seoseid muu taristuga on tehtud planeeringuala ettepanek (joonis 1).

Joonis 1. Planeeringuala ettepanek, koos võimalike trassikoridoride asukohtadega

REP-i asukoha eelvaliku tegemisel tuleb arvestada võimalusega, et protsessi käigus võidakse teha põhjendatud ettepanek täiendavate asukoha alternatiivide kaalumiseks.

REP-i menetlus koosneb kahest etapist:

- 1) asukoha eelvaliku tegemisest ja
- 2) valitud asukohas detailse lahenduse koostamisest.

PlanS annab võimaluse teatud tingimuste täitumisel loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeering asukoha eelvaliku järgselt. Sellisel juhul jätkub ehitise kavandamine TTJA poolt projekteerimistingimuste väljastamisega. Riigi eriplaneeringu algatamise järel selgitatakse hiljemalt lähteseisukohtade etapis välja kavandatavate elektriühenduste asukoha valikuks vajalike keskkonna- jm uuringute vajadus ning koostatakse uuringute lähteülesanded, mis edasises protsessis ellu viiakse. Asukoha eelvaliku alusel riigi eriplaneeringu kehtestamine on ennekõike võimalik juhul, kui puuduvad välistavad tegurid vesinikutaristu edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega (nt välistatud on mõju Natura 2000 aladele) ning asukoha eelvalikus on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Planeerimismenetluses võetakse eesmärgiks PlanS § 27¹ kohaldamine, st asukoha eelvaliku alusel riigi eriplaneeringu kehtestamine. PlanS § 53 lõike 1 kohaselt kehtestab REP-i Vabariigi Valitsus korraldusega.

Juhul kui planeerimismenetluses ei ole võimalik detailse lahenduse koostamisest loobuda, koostatakse peale asukoha eelvaliku otsuse ja mõjude hindamise¹⁷, sh KSH esimese etapi aruande vastuvõtmist REP-i detailne lahendus asukoha eelvaliku etapis valituks osutunud vesinikutaristu asukoha alternatiivile, millega määratakse kavandatava ehitise ehitusõigus ning lahendatakse muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded. Asjakohasuse hindamisel lähtutakse planeeringu eesmärgist ja planeeringuga kavandatava ehitise iseloomust (PlanS § 43 lõige 1). PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja¹⁸ lk 95 kohaselt on REP-i detailse lahenduse puhul tegemist detailplaneeringuga sarnase instrumendiga, millega määratakse kavandatavale ehitisele ehitusõigus ja lahendatakse muud detailplaneeringuga lahendatavad asjakohased ülesanded. Detailse lahenduse koostamisel viiakse KSH läbi keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) täpsusastmes (järgitakse KMH sisunõudeid). Detailse lahenduse etapis koostatakse ka eelprojekt(id) kuna detailse lahenduse KSH koostatakse KMH täpsusastmes.

Eelnõu punktis 3 esitatakse REP-i algatamisel teadaolev planeeringuala ja selle suurus, sh planeeringuala piir (joonis 2).

¹⁷ PlanS § 4 lõike 2 punkti 5 kohaste planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude ning KeHJS kohaste mõjude hindamiseks koostatakse üks ühine programm, esimese etapi aruanne ja aruanne.

¹⁸ [Eelnõu - Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu](#)

Joonis 2. Planeeringuala piir

Planeeringuala määramisel lähtuti proportsionaalsuse ja optimaalsuse põhimõttest – planeeringuala on piisavalt lai ja võimaldab eelduslikult sobivat asukohta leida. Planeeringualasse on haaratud Eleringi olemasolev taristu, mis võiks sobida vesinikukoridoriks ja ka ruumianalüüsi käigus visandatud koridorid ja neile on lisatud puhver valdavalt 5 km mõlemale poole trassi (kohati vähem, et vältida konfliktalasid nagu tiheasustusalasid Pärnu ja Tallinna linn ning rahvuspargid).

Arvestades läbiviidud analüüsi tulemusi ja seoseid muu taristuga, on ettepanek planeeringualaks, mis asub:

- Harjumaal Kuusalu, Jõelähtme, Anija, Raasiku, Rae, Kiili, Kose, Saku, Saue valdades;
- Raplamaal Kohila, Rapla, Kehtna, Märjamaa valdades;
- Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas;
- Järva maakonnas Türi vallas;
- Pärnu maakonnas Lääneranna, Põhja-Pärnumaa, Tori, Saarde valdades ja Pärnu linnas;
- Viljandi maakonnas Põhja-Sakala, Mulgi ja Viljandi valdades;
- Valga maakonnas Tõrva vallas.

Planeeringuala on näidatud joonisel 2. Planeeringuala suuruseks on 6522,76 km².

Kui planeeringu koostamise ja mõjude hindamise käigus selgub, et vesinikutaristu kavandamiseks määratud planeeringuala ei ole piisav või kavandatava ehitisega kaasnev mõjuala keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 2² tähenduses on suurem kui REP-i ja KSH algatamisel teadaolev planeeringuala, võib planeeringuala ulatust muuta ning mõjude hindamine võib hõlmata suuremat territooriumi. Planeeringu eesmärk on luua kavandatava ehitise jaoks terviklik ja sobiv ruumilahendus. REP kehtestatakse kavandatava tegevuse elluviimiseks vajalikul alal.

Eelnõu punkti 4 kohaselt korraldab PlanS § 27 lõike 7 alusel vesinikutaristu REP-i koostamist MKM. Vastavalt PlanS § 27 lõikele 7 on REP-i koostamise korraldaja üldreeglina MKM. Ainult PlanS § 27 lõike 7 teises lauses kehtestatud erijuhtumitel (riigikaitse ja julgeoleku valdkonda puudutavates küsimustes) võib Vabariigi Valitsus otsustada, et REP-i koostamise korraldaja on selle valdkonna valitsusasutus.

PlanS § 27 lõike 7¹ kohaselt täidab riigi eriplaneeringu koostamise korraldamisel § 4 lõike 2 punktides 3–5 nimetatud ülesandeid Maa- ja Ruumiamet, välja arvatud juhul, kui Vabariigi Valitsus on PlanS § 27 lõike 7 alusel otsustanud, et planeeringu koostamise korraldaja on muu valitsusasutus.

Kuna käesoleval juhul ei ole tegemist otseselt riigikaitse või julgeoleku valdkonda kuuluva küsimuse lahendamisega ning Vabariigi Valitsus on otsustanud määrata planeeringu koostamise korraldajaks MKM-i, ei kohaldu PlanS § 27 lõike 7 teises lauses sätestatu ega PlanS § 27 lõikes 7¹ sätestatu.

Eelnõu punkti 5 kohaselt on Vabariigi Valitsuse korraldusega võimalik lisaks Riigi Teataja veebilehele tutvuda MKM-i veebilehel¹⁹, kus materjalid tuleb kättesaadavaks teha hiljemalt 14 päeva jooksul algatamise otsustamisest (PlanS § 28 lõike 6).

¹⁹ [Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium - Ruumiline planeerimine](#)

4. EELNÕU TERMINOLOOGIA

Eelnõus ei kasutata uusi ega võõrsõnalisi termineid, mida õigusaktides ei ole varem kasutatud.

5. EELNÕU VASTAVUS EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

6. KAVANDATAVA VESINIKUTARISTU RIIGI ERIPLANEERINGU EELDATAVAD MÕJUD

Vesinikutaristu aitab tagada erinevate riikide süsteemide vahelise ühenduse ja energiapuuduse luues tehnilised ning majanduslikud eeldused Eesti siseriikliku vesinikutaristu arendamiseks.

Planeerimiseseaduse (PlanS) § 27 lg 2 järgi on riigi eriplaneeringu koostamine kohustuslik, kui kavandatakse torujuhet, mille tööõhk on üle 16 baari ja kui tegemist on olulise ruumilise mõjuga ehitisega, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Kavandatava vesinikutorustiku opereerimisõhk jääb eeldatavalt vahemikku kuni 120 baari ja tegemist on nii riigile olulise kui ka rahvusvahelise tähtsusega projektiga. Seega vastab kavandatav vesinikutorustik PlanS § 27 lg 1 ja 2 määratlusele, kuivõrd lisaks tööõhule on tegemist piiriülese ehitisega, millel asukoha valiku vastu on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi. Vesinik on EL kliimanetraalsuse saavutamise üks nurgakive, ilma milleta ei ole võimalik kõiki majandussektoreid täielikult heitmevabaks muuta. 2024. aasta aprillis kinnitas Euroopa Komisjon, et Põhjamaade-Balti vesinikukoridori projekt on võetud ühishuviprojektide nimekirja Läänemere energiaturu vesinikuvõrkude ühendamise tegevuskava (BEMIP Hydrogen) osana.

Euroopa tasemel aitab projekt ellu viia Euroopa Liidu vesinikustrateegiat ning RePowerEU plaani, vähendamaks sõltuvust imporditud kolmandatest riikidest energiast, toetades muuhulgas Euroopa kliimaeesmärkide saavutamist ning uue jätkusuutliku majanduse loomist.

Kavandatava vesinikutaristu KSH ja PlanS § 4 lõikes 2 punktis 5 nimetatud asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning mõjude hindamiseks vajalikud uuringud viiakse läbi eriplaneeringu raames. REP-i algatamise järel selgitatakse hiljemalt lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamisel välja kavandatavate ühenduste asukoha valikuks vajalike keskkonna- jm uuringute vajadus ning koostatakse uuringute lähteülesanded, mis edasises protsessis ellu viiakse.

Planeeringuala hõlmab kaitsealasid ja püsielupaiku, sh Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid linnu- ja loodusalasid. Planeerimisprotsessi käigus tuleb läbi viia Natura eelhindamine ja vajadusel asjakohane hindamine või Natura erandi menetlus. REP-i elluviimise mõju hinnatakse (kas eraldi või koos teiste projektidega) Natura 2000 ala terviklikkusele, lähtudes ala struktuurist, funktsioonist ja kaitse-eesmärkidest. Ebasoodsa mõju olemasolu korral hinnatakse ka ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise või hüvitamise meetmeid ning vajadusel määratakse keskkonnaseire meetmed.

Kavandatava vesinikutaristu rajamisega kaasnevad täpsemad eeldatavad mõjud selgitatakse välja REP-i ja KSH koostamise käigus.

7. KORRALDUSE TÄITMISEGA SEOTUD TEGEVUSED JA KULUD

7.1. Korralduse avalikustamine ja avalikustamisega kaasnevad kulud

REP-i ja KSH algatamise otsusest teavitatakse PlanS § 28 lõike 6 alusel 14 päeva jooksul algatamisest arvates Ametlikes Teadaannetes, Vabariigi Valitsuse ja MKM-i veebilehel ning 30 päeva jooksul algatamisest arvates ühes üleriigilise levikuga ajalehes. Lisaks planeeringuala kohalike omavalitsuste lehtedes. MKM-ile kaasnevad kulud ajalehtedes teadete avaldamisega. Kulu suurus on ligikaudu 5000 eurot.

Vastavalt PlanS § 28 lõikele 7 teavitatakse REP-i ja KSH algatamisest 30 päeva jooksul algatamisest arvates kirjalikult:

- ministeeriume jt valitsusasutusi, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi eriplaneering käsitleb;
- Riigikogu;
- planeeringuala kohaliku omavalitsuse üksusi;
- isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada. Arvestades planeeringuala suurust ja asjaolu, et hetkel pole teada, kus hakkab kavandatav vesinikutaristu paiknema ei ole selles etapis võimalik kindlalt tuvastada isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada. Kui edasises menetluses selguvad isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, siis kaasatakse nad koheselt PlanS § 31 lõikes 4 ja § 44 lõikes 4 sätestatud viisil;
- isikuid, kes avaldavad soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud;
- isikuid ja asutusi, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või REP-i elluviimise vastu, sh valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone neid ühendava organisatsiooni kaudu (Eesti Keskkonnaühenduste Koda).

Algatamisest teavitatakse elektrooniliselt, st teavitus edastatakse elektronposti aadressil. MKM-ile kaasnevad kulud REP-i ja KSH algatamisest teavitamisega. Kulu suurus on ligi 100 eurot.

7.2. Korralduse täitmisega seotud kulud

REP-i maksumus täpsustub planeerimisprotsessis. Planeeringu asukoha eelvaliku etapi, sh uuringute ja analüüside ning eskiisprojekti(de) maksumus täpsustub peale REP-i asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamist. REP-i detailse lahenduse, sh uuringute ja analüüside ning eelprojekti(de) maksumus täpsustub peale asukoha eelvaliku tegemist.

Antud juhul on planeeringu koostamisest huvitatud isikuks Elering (vt täpsemalt p 1.1), Elering on kalkuleerinud REP-i läbiviimine maksumuseks *ca* 3 miljonit EUR. Täpne maksumus REP-

i ja KSH läbiviimiseks selgub hankemenetluse käigus. Rahastaja on Elering ja vähemalt 50% ulatuses Euroopa Liit. Elering vahendab Euroopa Liidu rahade kasutamist.

MKM kannab REP-i ja KSH hindamisega seotud menetluskulud (nt teavitamise ja avalikustamisega seotud kulud, projektijuhi palgakulu). Riigieelarvesse täiendavaid REP-i ja KSH hindamisega seotud kulusid ei ole planeeritud.

REP-i koostamine on kavas kuni kahe etapis:

- I etapp: REP-i asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH²⁰ programmi koostamine ning REP-i asukoha eelvaliku ja KSH esimese etapi aruande koostamine;
- II etapp (vajadusel): REP-i detailse lahenduse ja KSH aruande koostamine.

REP-i koostamise täpne ajaline kestus selgub planeerimisprotsessis ning sõltub eelkõige mõjude hindamise ulatusest ja planeeringulahenduse läbirääkimiste protsesside sujumisest. Eesmärgiks on kehtestada REP asukoha eelvaliku alusel, mille eeldatav kestus on kaks aastat alates hankelepingu sõlmimisest. Kui detailse lahenduse koostamisest ei ole võimalik loobuda, pikeneb menetlus eeldatavalt kuni kahe aasta võrra²¹, hõlmates detailse lahenduse ja asjakohaste mõjude hindamise (sh KSH aruande) koostamist ning vajalike uuringute, analüüsides jm valmimist.

Ajakava võivad mõjutada täiendavad uuringud ja analüüsid, samuti võimalikud muudatusvajadused õigusraamistikus, mille vajadus ja kestus selguvad menetluse käigus, planeeringulahenduse läbirääkimistel või menetlusega paralleelselt toimuvate protsesside tulemusena.

REP-i menetlusi selgitavad skeemid on kättesaadavad veebilehel www.planeerimine.ee.

7.3. REP-i elluviimine tulevikus

REP-i koostamise käigus määratakse kavandatava vesinikutaristu asukoht, arvestades kõikide kehtivate piirangutega, sh sotsiaalmajanduslike ja kultuuriliste mõjudega, mõjuga keskkonnale ja kaitstavatele loodusobjektidele ning kultuurimälestistele. Vajadusel määratakse meetmed mõjude ennetamiseks, vältimiseks, vähendamiseks või leevendamiseks, seiremeetmed ning põhjendatud juhul olulise mõju heastamise meetmed. Vesinikutaristu on võimalik kavandada asukohtadesse, kus piirangud seda võimaldavad ning majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonna mõjusid on võimalik enim leevendada.

REP-i algatamise korralduse andmise ajal ei ole teada olulisi keskkonnakaitselisi vm põhjuseid, mis välistaksid vesinikutaristu kavandamiseks koostatava REP-i elluviimise tulevikus. See ei välista kirjeldatud asjaolude ilmsiks tulekut REP-i koostamise ja mõjude hindamise raames. Kui REP-i koostamise ajal ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus, siis võib Vabariigi Valitsus otsustada REP-i koostamise ja KSH-i PlanS § 29 lõike 1 punkti 1 alusel lõpetada.

²⁰ KSH raames viiakse läbi ka PlanS § 4 lõikes 2 punktis 5 nimetatud asjakohaste mõjude hindamine.

²¹ Detailse lahenduse koostamine eeldab samuti hanke läbiviimist, mistõttu on ajaarvestus alates hankelepingu sõlmimisest.

PlanS § 53 lõike 1 kohaselt kehtestab REP-i Vabariigi Valitsus korraldusega. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt peatub REP-i kehtestamisega sellega hõlmatud planeeringuala varem kehtestatud planeeringu või selle osa kehtivus. Peatunud kehtivusega planeeringuga hõlmatud alal asendab REP-i peatunud kehtivusega planeeringut ning vastavad muudatused kantakse planeeringutesse 60 päeva jooksul REP-i kehtestamisest arvates. Muudatuste sissekandmisel tuleb varem kehtestatud planeeringu juures viidata, et vastaval maa-alal kehtib eriplaneering või tehnilise võimaluse korral kanda eriplaneeringuga kavandatud muudatused varem kehtestatud planeeringu kaardile ja seletuskirja. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kaotab REP kehtivuse, kui planeeringut ei ole asunud ellu viima viie aasta möödumisel REP-i kehtestamisest arvates.

Vesinikutaristuga seotud REP-i koostamise ja mõjude hindamise kulud kannab huvitatud isik.

8. KORRALDUSE JÕUSTUMINE

Korraldus jõustub üldises korras.

9. KORRALDUSE EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks järgmistele valitsusasutustele: Riigikantselei, Kliimaministeerium, Kaitseministeerium, Siseministeerium, Kultuuriministeerium, Välisministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium.

Eelnõu esitatakse EIS kaudu kooskõlastamiseks järgmisele üleriigilisele kohaliku omavalitsuse üksuse liidule: Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL).

PlanS § 28 lg 7 lubab Vabariigi Valitsusel REP-i algetada ja teavitada sellest asjaomaseid isikuid 30 päeva jooksul pärast algetamist. REP-i algetamisel rakendatud hea tava kohaselt ja konstruktiivsete koostöösuhete loomiseks esitab MKM korralduse eelnõu asjaomastele isikutele nende arvamuse väljaselgitamiseks siiski juba enne REP-i algetamist. Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Kuusalu, Jõelähtme, Anija, Raasiku, Rae, Kiili, Kose, Saku, Saue, Kohila, Rapla, Kehtna, Märjamaa, Lääne-Nigula, Türi, Lääneranna, Põhja-Pärnumaa, Tori, Saarde, Põhja-Sakala, Mulgi, Viljandi ja Tõrva vallale, Pärnu linnale ning Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Eleringile.